

Секція 2. Економічні науки

Бурбило У.В.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МEB-41*

ДИНАМІКА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Демократизація суспільного життя після здобуття Україною незалежності відкрила світ для громадян, котрих раніше утримував режим у межах державних кордонів. Проте набуття права на вільне пересування співпало в часі зі значними структурними трансформаціями економіки, що супроводжувалися зниженням рівня життя населення, зростанням безробіття, неповної зайнятості. Внаслідок деградації системи безкоштовної освіти та медицини оплачувати ці послуги повинно населення. В умовах відсутності розвинених ринків капіталу та споживчих кредитів особи, які прагнули започаткувати свій бізнес, потребували стартового капіталу. Перехід до ринкової економіки створив споживчий попит на товари високої вартості: житло, автомобілі, побутову техніку тощо. Все це стимулювало трудову міграцію за кордон, що наприкінці 1990-х рр. перетворилася на масове явище та джерело доходів для багатьох сімей.

З часів незалежності Україна була місцем активних міграційних процесів. Згідно даних Світового банку (далі – СБ) країна входить до п'ятірки найбільших експортерів мігрантів у світі, поступаючись тільки Китаю, Індії, Мексиці та Росії. У 2010 р. за межами України мешкали 6,5 млн. осіб з тих, які народилися на її території (що на цю дату складало 14,3% від населення) [2].

Як зазначає К. Кравчук основним джерелом даних про міжнародну трудову міграцію українців є два широкомасштабних обстеження домогосподарств. Перше з них було проведено у 2008 р. Державною службою статистики України (Держстат) у співробітництві з Українським центром соціальних реформ, фондом «Відкрий Україну», Світовим банком та Міжнародною організацією міграції (далі опитування з трудової міграції 2008 р., або ОТМ-2008) [1].

Друге дослідження було проведено в рамках проекту Міжнародної організації праці за підтримки Європейського Союзу та «Ефективне управління трудовою міграцією та її кваліфікаційними аспектами» у 2012 році (далі) Відповідно до результатів ОТМ-2008 протягом 2005-першої половини 2008 р. на роботу за кордон виїжджали 1476,1 тис. українців (4,2% населення країни у віці 15-70 років або 6,6% економічно активного населення).

На жаль, масштабні дослідження міграційних процесів в Україні проводяться недостатньо часто, що заважає отримати достовірні дані щодо динаміки зовнішньої трудової міграції українців, однак беззаперечним є факт того, що останнім часом військові дії, масові скорочення, девальвація гривні, відсутність робочих місць все частіше змушують громадян задумуватися про пошуки роботи за кордоном.

При цьому, загальна кількість українців, яка працювала за кордоном була значно більшою. Це пов'язано з тим, що окрім офіційно-працевлаштованих трудових мігрантів є ще багато тих, які працюють за кордоном не легально.

О. Дубенська зазначає, що охочих поїхати за кордон побільшало як серед тимчасових мігрантів, так і серед тих, хто бажає залишити Україну. У перших основні причини – бажання перечекати нестабільні часи за межами України, уникнути мобілізації, отримати хоч якусь роботу через втрату роботи в Україні або через вимушене переселення. Ця категорія, на думку вченої, вірить в майбутнє, планує жити в Україні, але думає, перш за все, про те, як і на що утримувати сім'ю [3].

У громадян, що бажають залишити батьківщину назавжди, мотиви схожі. До них можна додати розчарування від нестабільної політичної та економічної ситуації, неможливість реалізувати кар'єрні амбіції, закриття власного бізнесу.

Кваліфікованих фахівців працювати за кордоном також стимулює лібералізація візової та імміграційної політики країн-сусідів. Найчастіше українці їздять за кордон на роботу, яка не потребує спеціальних навичок.

За даними міжнародної організації праці, «Блакитних комірців» найчастіше запрошують на сезонну роботу, пов'язану із збиранням врожаю. Люди їдуть у Польщу, Великобританію, Голландію, Данію. На робітничі професії є попит у готельній і ресторанній сферах» [4].

Найпопулярнішими країнами для працевлаштування вважаються США, Канада, ЄС. За даними компанії DJS Research, найпривабливішою країною для трудових мігрантів є Ірландія, особливо це стосується працівників сфери ІТ [6].

За інформацією ОЕСР, в останні роки серед українських мігрантів зростає популярність Німеччини. Водночас заробітчани полишають Іспанію через високий рівень безробіття.

Підсумовуючи все вище сказане, доходимо до висновку, що динаміка зовнішньої трудової міграції в Україні набуває загрозливих масштабів. Очевидно, що сумніви стосовно свого майбутнього в Україні у професійному плані невдовзі відвідуватимуть багатьох громадян.

У короткостроковій перспективі, на нашу думку, зросте кількість і заробітчан, і охочих знайти постійну роботу за кордоном. Чи стануть такі бажання та дії тенденцією, залежить від багатьох факторів: як від внутрішніх соціально-економічних, так і від міграційної політики та економічної ситуації в інших країнах. Якщо ж економіко-політична ситуація в Україні і далі погіршуватиметься, то мова вже може піти про масову хвилю зовнішньої трудової міграції.

При цьому, зовнішньополітичні фактори та міжнародна кон'юнктура ринку праці сьогодні впливають не тільки на динаміку міжнародної трудової міграції українців, але й змінюють її основні напрямки: Росія втрачає привабливість, в той час як все більшої популярності набувають країни ЄС.

Література

1. Кравчук К. Трудова міграція як фактор економічного зростання України: Аналітична записка / К. Кравчук. – Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2014. – С. 3-15.

2. The World Bank. Bilateral Migration Matrix // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/0,,contentMDK:22759429~pagePK:64165401~piPK:64165026~theSitePK:476883,00.html>.
3. Дубенська О. Заробітчани міняють Росію на Європу / О. Дубенська // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/03/3/528016/>.
4. International Migration Law: Glossary on Migration // International Organization for Migration [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.iom.int.
5. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи // Міграційні процеси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idss.org.ua/index.html>.
6. Офіційний сайт міжнародної організації праці // Міграція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org.ua/Search/Results.aspx?k=%D0%BC%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.

Вайда О.С.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МEB-41*

ТНК В МІЖНАРОДНОМУ РУСІ КАПІТАЛУ

Актуальність теми. Епоха глобалізації характеризується стрімким розвитком процесів транснаціоналізації капіталу і виробництва. Таким чином, однією з найважливіших складових сучасного етапу інтернаціоналізації господарського життя стає посилення ступеня інтегрованості національної економіки в світову економічну систему через втрату відповідної частини національних підприємств і перехід їх до складу міжнародної економічної спільноти. Ще однією важливою особливістю процесу транснаціоналізації є створення світового виробництва, в якому беруть участь структурні підрозділи транснаціональних компаній. На сучасному етапі розвитку економіки України ТНК відіграють важливу роль у формуванні стратегії розвитку національної економічної системи. Для сучасної України транснаціоналізація підприємств може виступити економічним механізмом, який визначить нові пріоритети суспільного відтворення, цілі зовнішньоекономічної політики, особливості та умови участі країни в міжнародному поділі праці. Все вище сказане й обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає І.І. Павленко, міжнародний рух капіталу – це досить розвинута складова міжнародного переміщення чинників виробництва. В сучасних умовах мобільність капіталу оцінюється як висока, хоча вона і мала більш жорсткі обмеження, ніж міжнародна торгівля. Темпи зростання переміщення капіталу між країнами в декілька разів перевищують темпи зростання виробництва і міжнародної торгівлі [6, с. 109].

ТНК – це міжнародні фірми, що мають свої господарські підрозділи у двох або більше країнах, управління якими здійснюється з одного або декількох центрів [7, с. 124]. В основі такого управління - механізм прийняття рішень, який дає змогу здійснювати узгоджену політику і загальну стратегію, розподіляючи ресурси, технології та відповідальність для досягнення результату – отримання прибутку. ТНК – це мережа взаємопов'язаних підприємств, які походять з однієї країни і мають складові частини та філії в інших країнах. ТНК володіють або контролюють комплекси виробництва та/або

обслуговування, що знаходяться за межами країни базування. Вони є лідерами у виробництві та реалізації певного товару. На відміну від звичайної корпорації, яка функціонує на світових ринках, ТНК переносить за кордон не товар, а сам процес вкладання капіталу, поєднуючи його із закордонною робочою силою в межах міжнародного виробництва [5, с. 71].

При цьому, В. Марчук вказує на те, що існують дві основні форми участі ТНК в міжнародному русі капіталу, а саме: міжнародний кредит та міжнародні інвестиції. Міжнародний кредит – це рух позичкового капіталу за національними кордонами держав між суб'єктами міжнародних економічних відносин, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості та виплати відсотка. Кожна країна є експортером і імпортером капіталу. Міжнародні інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу за кордоном з метою отримання прибутку [4, с. 82-83].

Вибір тієї чи іншої форми участі ТНК в міжнародному русі капіталу залежить від цілої низки факторів, таких як: стратегія ТНК, цілі та завдання, які ставить перед собою ТНК, специфіка законодавства країни-базування ТНК та країни-реципієнта капіталу, кон'юнктура міжнародної економіки, особливості галузі тощо [3, с. 512].

В останні роки глобалізаційні тенденції в світі суттєво пришвидшилися, що зумовлено, насамперед, розвитком інформаційних технологій, які спрощують рух капіталу в напрямку найвищої прибутковості за законом «найменшого супротиву». Іншими словами, капітал прямує туди, де співвідношення дохідність/ризиковість є найбільшою. При цьому, в точку найбільшого співвідношення дохідність/ризиковість капітал буде йти тим шляхом, який передбачає найнижчий рівень супротиву для його руху (на якому менше різноманітних перепон у вигляді адміністративних обмежень). В цьому, наш погляд, і полягає сутність глобалізації.

За даними ЮНКТАД, глобальними тенденціями руху ПІІ ТНК на сучасному етапі є:

- зростання потоків ПІІ;
- укріплення ролі країн, що розвиваються в розподілі ПІІ;
- зростаюче занепокоєння інвесторів з приводу арбітражних розглядів інвестиційних спорів;
- зростання ролі державних ТНК;
- інтенсифікація зусиль урядів щодо протидії відтоку інвестицій [2].

Аналіз регіональних та галузевих особливостей інвестиційної діяльності ТНК показав, що в структурі глобальних потоків ПІІ найбільшу роль сьогодні відіграють країни, що розвиваються. При цьому, в досліджуваному періоді суттєво зросли як обсяги інвестицій в ці країни, так і обсяги інвестицій в зворотному напрямі. Тобто, країни, що розвиваються, перетворюються в активних суб'єктів інвестиційної діяльності, направляючи фінансові потоки по всьому світу.

Останні глобалізаційні тенденції також засвідчили зростаючу роль в розподілі потоків ПІІ міжрегіональних інвестиційних договорів, кількість яких у світі постійно зростає. На наш погляд, в середньостроковій перспективі роль таких договорів тільки збільшуватиметься, про що можуть свідчити, зокрема, переговори щодо ТТІІ, ТТІ та РВЕП.

Щодо галузевих особливостей інвестиційної діяльності ТНК, то варто відмітити зменшення кількості ПІІ в видобувній промисловості найменш розвинутих країн (зокрема, Африки), сланцеву революцію в США, а також патентні війни в фармацевтичному секторі.

Досліджуючи особливості та перспективи інвестиційної діяльності ТНК в Україні ми з'ясували, що рівень прямих іноземних ТНК в вітчизняну економіку є незначним і має тенденції до зниження, що пов'язано, насамперед, з нестабільною військово-політичною ситуацією на Сході України, недосконалістю законодавства з дотримання прав власності, слабким розвитком фондового ринку, корупованістю влади, тінізацією вітчизняної економіки, непрозорістю дозвільної системи, значним податковим навантаженням на бізнес тощо [2].

З огляду на ключові фактори, що стримують інвестиційну діяльність ТНК в Україні, нами було визначено наступні основні завдання щодо активізації цього процесу:

- забезпечити стабільність військово-політичного середовища (в тому числі й в зоні АТО);
- розпочати діяльність зі створення позитивного іміджу країни;
- вдосконалити нормативну базу щодо реалізації прав власності;
- завершити адміністративну реформу, забезпечити прозорість і публічність в ухваленні рішень органами влади, провести люстрацію та врешті подолати бюрократизм і прояви корупції;
- зменшити рівень тінізації вітчизняної економіки;
- знизити податкове навантаження та загальний рівень державного регулювання підприємницької діяльності;
- сприяти розвитку ринків капіталу, передусім банківського сектору, фондового та страхового ринків;
- сформуванню ефективного конкурентного середовища господарювання з рівними можливостями і спільними правилами гри;
- створити умови для розвитку сфери високих технологій та інноваційної інфраструктури та сприяти захисту інтелектуальної власності.
- сприяти створенню конкурентоспроможних національних ТНК та їх співпраці з ТНК інших країн.

Висновок. Таким чином, для того, щоб збільшити приток іноземних інвестицій ТНК в Україну потрібно вирішити цілий перелік правових та інституційно-організаційних завдань. Водночас, потрібно усвідомлювати, що реалізація запропонованих вище заходів в важкій політико-економічній ситуації, в якій сьогодні перебуває Україна, є дуже клопітким і тривалим процесом, ефективність якого, в значній мірі залежить від злагодженої взаємодії держави бізнесу та громадськості.

Література

1. Вовк О.М. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України / О.М. Вовк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/33634/1/Volk_foreign%20investment.pdf.
2. Доклад о мировых инвестициях инвестиции в достижение ЦУР: план действий 2014 / ЮНКТАД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_overview_ru.pdf.

3. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: Навч. посібник. Видання 2-ге перероб. та доп. / Ю.Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1118 с.
4. Марчук В. Міжнародний рух капіталу та зовнішній борг в умовах трансформації національної економіки України / В. Марчук // Фінансовий простір. – 2014. – № 2. – С. 81-90.
5. Осминин Б.И. Международно-правовая регламентация деятельности транснациональных корпораций / Б.И. Осминин // Правоведение. – 1982. – № 4. – С. 71-75.
6. Павленко І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції. Навч. посіб. / І.І. Павленко, О.В. Варяниченко, Н.А. Навроцька. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
7. Шевченко В. Фактори нестабільності міжнародного руху банківського капіталу та конкурентоспроможність / В. Шевченко // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – № 1. – С. 124-134.

Данилюк І.В.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МEB-41*

СВІТОВИЙ РИНОК ПРОДУКЦІЇ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ

В автомобільній галузі існує ряд тенденцій, завдяки яким можна судити про важливість її ролі і значущості пов'язаних з нею галузей в економіках тих країн, які промислово розвинені. Спостерігається величезний ріст технічного розвитку автомобіля, з цього розвивається сам процес організації і технології їх виробництва. Пріоритетні напрямками розвитку продукції автомобілебудування полягають у зниженні витрат пального і зменшенні шкідливих викидів, підвищенні надійності, якості, безпеки. Також працюють над створенням новітніх дорожніх системам, які виступають як додатковий фактор безпеки.

Автомобілебудування є однією з найбільш динамічно розвиваються і затребуваних галузей світового господарства. Кількість виробництва автомобілів у 2014 році зросла на 2,6% і становила 67,5 млн. легкових і 22,2 комерційних авто [1].

Автомобілебудування є значущою галуззю і в соціально-економічному плані, вона надає робочі місця, у США наприклад в автомобілебудуванні зайнято близько 1 млн. осіб [2]. Також, в цьому ключовому аспекті варто зазначити, що існують і суміжні їй галузі, які також наділяють людей роботою, а це число зайнятих на порядок вище.

Сучасний ринок автомобілебудування має жорстку конкуренцію, характеризується складними моделями побудови бізнесу нарівні скорочується інноваційним циклом. У майбутньому просто продовжувати адаптувати напрацьовані бізнес – моделі буде недостатньо. Успішними сьогодні є ті компанії, які мислять міжнародної перспективою і пов'язують технологічний процес і ланцюжки доданої вартості все більш і більш за межами компанії.

В третє тисячоліття автомобілебудівна промисловість сформувала 3 райони збуту продукції: Європейський ринок, Азія, Північна Америка.

Для характеристики сучасного світового ринку автомобілів використовують такі термін як автомобілізація. Автомобілізація – це показник, характеризуючий насиченість суспільства автомобілями і вимірюється числом індивідуальних легкових авто на 1 тис. населення. Американський журнал Forbes опублікував ТОП-10 країн, в яких рівень автомобілізації найвищий. Так,

в Португалії цей показник найвищий, на другому місці США, на третьому – Нова Зеландія.

Варто зазначити, що в розвинених країнах живе близько 20% населення всієї планети, а користуються вони майже 80% світового автопарку. На тисячу жителів Португалії приходить 771 автомобіль, тобто 3 авто на 4 португальців. В США і Новій Зеландії цей показник високий через нерозвиненість громадського транспорту і дешевизну пального.

Основними завданнями для автомобільної промисловості стали: створення економних і екологічних авто, пошук все більш ефективного виробництва, розробка технологій, які збільшують безпеку і комфорт дорожнього руху.

Література

1. Офіційний сайт міжнародної організації підприємств автомобільної промисловості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oica.net>.
2. Офіційний сайт Європейської асоціації виробників автотранспорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acea.be>.
3. Бодрова Н.Е, Булатов К.П. Аналіз світових тенденцій розвитку автомобільної промисловості.

Ємельянов Т.Я.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МЕВ-41*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

Міжнародна міграція робочої сили – це процес, який притаманний ринковій економіці. Він так само об'єктивний, як процес перебігу капіталу між країнами, міжнародної економічної інтеграції, розвитку зовнішньоторговельних зв'язків. Відповідно до законів ринку, трудові ресурси шукають найбільш вигідний варіант, який дає максимальну ефективність.

Існує декілька теорій, які пояснюють причини і направленість міжнародних міграційних процесів. Найпоширеніший концептуальний підхід впливає з класичної теорії і, окремо, з теорії про співвідношення чинників «виштовхування» і «тяжіння» робочої сили та населення. Відповідно до класичної (Е. Равенштайн, А. Люїс, Дж. Фей, Г. Раніс) і неокласичної теорії (Дж. Харріс, М. Тодаро) надмірні трудові ресурси мігрують переважно з районів, яким притаманна низька гранична продуктивність в розвиненіші урбанізованість райони. Періодично рішення про міграцію відбуваються завдяки індивідуальним уявленням про більш благополучні райони і країни, а не фактичним станом речей. Так, наприклад, економісти-неокласики пояснювали потоки міграції в урбанізовані райони з високим рівнем безробіття.

Прихильники історичних і структуралістських теорій, на відміну від класиків, пояснюють міграцію нерівністю у сфері економіки та політики різних країн, регіонів, індивідів (суб'єктів), де найсильніші суб'єкти визначають спрямування потоків міграції у виграшному для них напрямку. Ці теорії визначають вагомість етнічних і сімейних зв'язків серед мігрантів, їхню роль у державному регулюванні даної області.

За порівняно короткий історичний період, під час якого міграція населення досліджувалась і розглядалася як самостійна наука, утворилось велика кількість наукових теорій і підходів у вивченні даного суспільно-економічного явища. Наукові погляди розвивались в рамках різних підходів: економічного, історичного, географічного, політичного, демографічного та ін. Вибір підходу залежить від завдання, які ставить перед собою науковець. Спираючись на аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури найбільш повна класифікація була розроблена В.А. Іонцева і включає 17 підходів вивчення міграції населення, які за його оцінкою об'єднали 45 наукових напрямів, концепцій та теорій. На економічний підхід з ним припадає 15 теорій, 4 – на міграційний, 6 – на соціологічний, 2 – на історичний, 3 – на демографічний.

Явище міжнародної міграції населення доволі давнє і стало важливою складовою в історії людства. Звісно, на початкових етапах міжнародна міграція розглядалась як звичайне стихійне явище, що не потребує втручання держави. Однак в умовах ринкових змін, посилення інтеграції між країнами та зростання значення мобільності робочої сили, одним із першочергових напрямів стає політика управління міграційними процесами. Європейський Союз є привабливим для мігрантів завдяки високому рівню життя та заробітних плат. До того ж, європейське населення невпинно “старіє” (збільшується частка населення похилого віку), тому для політиків питання щодо збільшення чи не збільшення міграційних потоків до країн-членів ЄС стало одним із пріоритетних. Це і зумовлює актуальність наукового осмислення інституційних механізмів регулювання міжнародної трудової міграції як в межах міграційної політики країн-членів ЄС, так і спільної міграційної політики співтовариства загалом. Дослідження особливостей міграційних процесів та їхнього управління є важливим і для України, особливо в умовах євроінтеграційних процесів.

Міграційна політика ЄС передбачає кілька рівнів регулювання (в рамках спільної міграційної політики, національний та регіональний), кожен з яких передбачає ефективне регулювання міграційних потоків з метою ефективного управління економічними та демографічними процесами на ринку ЄС. Нові виклики та можливості глобалізаційних процесів зробили актуальним саме питання поєднання національних міграційних політик країн-членів та спільної міграційної політики ЄС, де відповідно до принципу єдності національні міграційні політики повинні бути доповненням до спільної міграційної політики.

При побудові національної міграційної політики необхідно враховувати тенденції міграційних процесів в ЄС, оскільки сучасна політична нестабільність активізувала міграційні потоки в країнах-членах ЄС. З одного боку, це призвело до запровадження обмежувальних заходів для контролю обсягів міграції країнами-членами ЄС. А з іншого – обмеження міграційних потоків в ЄС спричиняє зміну напрямку міграційних потоків, що є вагомим саме для України, оскільки безпосереднє сусідство із Європейським Союзом активізує потоки як легальної, так і нелегальної міграції в Україну. Реформування інституційних механізмів регулювання трудової міграції вимагає теоретичного та методологічного забезпечення: визначення вектору підтримання збалансованості структури населення та рівномірності розвитку регіонів

держави, створення інструментів боротьби з міграційними ризиками, пошуки шляхів подолання соціального навантаження на ринки праці та отримання користі від міграційних процесів.

Література

1. Воробйова О.Д. Міграційні процеси населення: питання теорії та державної міграційної політики // Соціум. – 2006. – № 9 (202).
2. Гольдін Г.Г. Політичні та правові проблеми міграції. – М., 2007.
3. Іонцев В.А. Міжнародна міграція населення: теорія та історія вивчення. – К.: Діалог, 2012. – 254 с.
4. Колев Г.В. Міграційна політика Європейських Країн. – К.: Генеза, 2006. – 89 с.
5. Рибаківська Л.Л. Міграція населення, прогнози, фактори, політика. – К.: Перспектива, 2006. – 207 с.
6. Шапів К.А. Історичні аспекти становлення та розвитку міжурядових груп з вироблення основних напрямків міграційної політики ЄС // Історія держави і права. – 2007. – № 23.

Кушнірецька О.В., канд. екон. наук

*ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів
Сектор просторового розвитку, науковий співробітник*

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ЗАЙНЯТОСТІ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Зміна виробничої парадигми, що супроводжується тотальною інформатизацією, віртуалізацією, зумовлює зміну форм та методів організації виробництва та зайнятості, зокрема, як в частині забезпечення її організаційно - управлінського супроводу, так і в частині компонування процесу створення доданої вартості. Зокрема, якщо в добу індустріального виробництва система організації праці тяжіє до місця безпосереднього виробництва (що певним чином знівелювалося із розвитком глобалізаційних процесів та перерозподілом власності та капіталів), то у постіндустріальну (постмодерну) добу концепція праці та зайнятості як відповідь на формування нових просторових форм організації бізнесу стає незалежною від території (місця) її здійснення та вимагає нового критичного погляду та досліджень на предмет відповідності покладених на неї функцій, організаційної та відтворювальної структури, коригування поточних механізмів регулювання.

Як відомо, процес праці перебуває в серцевині соціальної структури. Технологічна і управлінська трансформація праці та виробничих відносин, що виникає в мережевому підприємстві й навколо нього, є головним важелем, за допомогою якого інформаційна парадигма і процес глобалізації впливають на суспільство, економіку регіони в цілому. М. Кастельс, ідейний засновник та теоретик мережевої організації суспільства, відзначає, що зміни в організаційній структурі ділових підприємств не обмежуються трансформацією ресурсних потоків і міжорганізаційних обмінів: ці зміни впливають на характеристики індивідуального робочого місця, а отже, стосуються більшості працездатного населення та впливають на трансформацію зайнятості на порозі

інформаційного суспільства [1]. Традиційна форма зайнятості в межах традиційних форм організації ділової активності (повний робочий день, чітко визначені посадові обов'язки) повільно, але вірно розвивається. Це, в свою чергу, вносить значні корективи в механізми організації економічного розвитку регіонів, міст, селищ, оскільки змінює структуру зайнятості населення, трансформує зміст праці тощо. Інформаційно-комунікаційні технології та ряд інших чинників інституційного характеру, що обумовлюють виникнення нових просторових форм організації економічної діяльності (в т.ч. аутсорсинг, аутстафінг, он-лайн платформи, творчі майстерні, домашні офіси тощо), трансформують також форми зайнятості. Модифікація інституту зайнятості (диверсифікація форм, урізноманітнення соціально-трудоу угод тощо) трансформується у вагому конкурентну перевагу та передумову зростання якості трудового життя населення та зростання економічного потенціалу міст, регіонів та країни загалом та потребує вироблення інструментарію та механізмів впливу та узгодження інтересів суб'єктів соціально-трудоу відносин. У даному контексті першочерговим завданням виступають дослідження теоретико-методологічних та прикладних аспектів мережевої організації бізнесу, її типологізація; аналіз стану та динаміки трансформації працересурсної сфери в умовах постіндустріального розвитку як індикатора розвитку нових форм організації бізнесу; дослідження нових форм зайнятості як відповіді на зміну виробничої парадигми та розвиток мережеу форм організації економічної діяльності; дослідження та напрацювання інструментарію та механізмів регулювання соціально-трудоу відносин в умовах формування нових мережеу форм організації економічної діяльності тощо.

Література

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [Текст]: учеб. пособие / М. Кастельс; пер. с англ.; под ред. О.И. Шкратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.

Міцкевич І.Я.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МЕВ-41*

НАПРЯМКИ СТРАТЕГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ

Вступ України до СОТ мав неоднозначний вплив на зовнішньоторговельну діяльність вітчизняних підприємств. Більшість галузей української промисловості виявилися не готовими до конкурентної боротьби в умовах лібералізації зовнішньої торгівлі.

На основі аналізу наукових праць і практичного досвіду [1, 2, 3, 4] запропоновано комплекс заходів щодо підвищення ефективності зовнішньої торгівлі України (рис. 1).

Рис. 1. Комплекс заходів щодо підвищення ефективності зовнішньої торгівлі України [розробила автор на самостійні основі]

Основними особливостями запропонованого комплексу є:

- створення ринкових інституційних форм для підтримки експортної діяльності;
- розвиток регіональних та муніципальних органів підтримки експорту [4, с. 22];
- наближення законодавства України до законодавства ЄС;
- укріплення позицій українських виробників на традиційних ринках за допомогою посилення інтеграційних процесів та торговельно-економічного співробітництва [3, с. 18-19];
- проведення моніторингу перспективних ринків збуту як традиційної, так і нетрадиційної експортної продукції вітчизняних підприємств;
- удосконалення механізмів фінансової підтримки експортерів шляхом надання фінансових послуг, спрямованих на стимулювання експортної діяльності [1, с. 12];
- сприяння українським експортерам у спрощенні доступу до ринків країн - членів СОТ;
- розвиток співробітництва в рамках міжнародних організацій, зокрема вдосконалення двосторонньої договірно-правової бази;
- забезпечення виконання міжнародних зобов'язань;
- залучення іноземних кредитів, інвестицій та технічної допомоги;
- залучення новітніх технологій в економіку України;
- надання підтримки українським підприємствам у реалізації масштабних міжнародних економічних проектів;
- допомога експортерам в виході на ринки країн ЄС, зокрема в сфері стандартизації та сертифікації, зменшенні впливу бюрократії на цей процес;

- здійснення системних заходів, направлених на запобігання застосуванню дискримінаційних обмежувальних заходів щодо українських товаровиробників на світовому ринку;
- проведення переговорів з новими перспективними ринками збуту української продукції, зокрема в країнах Африки, Близького Сходу, Азіатсько-Тихоокеанського регіону та Латинської Америки;
- максимальне сприяння юридичному оформленню інвестиційних проектів в малому та середньому бізнесі;
- залучення державних фінансових установ до кредитування експортоорієнтованих підприємств малого та середнього бізнесу;
- створення спеціалізованих агентств, які б займалися страхуванням експортних (економічних і політичних) ризиків;
- поширення позитивного досвіду використання нових інструментів кооперування малих, середніх і великих підприємств, практики пошуку партнерів за кордоном [2];
- створення експортних об'єднань, які будуть сфокусувати свою діяльність на обміні досвідом та ноу-хау, обміні технологіями ведення бізнесу за кордоном, спільній діяльності, пропорційному розподілі витрат на вивчення міжнародних ринків.

Підсумовуючи все вище сказане, можна зробити висновок, що визначені напрями підвищення ефективності зовнішньої торгівлі України сприятимуть розширенню та закріпленню присутності українських експортерів як на традиційних, так і на нових зовнішніх ринках. Їх реалізація допоможе створити умови для сталого розвитку України на основі підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки та ефективної участі у зовнішньоторговельних відносинах.

Література

1. Кравчук М. Аналіз інвестиційного клімату в Україні / М. Кравчук // Державне управління. – 2013. – №1. – С. 8-14.
2. Членство України в СОТ: інституційні та економічні наслідки / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.appu.org.ua/opencms/export/sites/default/.content/files/Maket-new-24.03-ukr_.pdf.
3. Чухрай Р. Напрямки підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників / Р. Чухрай // Економіка і управління. – 2014. – №4. – С. 18-27.
4. Шевчук О.С. Особливості інституційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації / О.С. Шевчук // Державне управління. – 2011. – №3. – С. 20-25.

Пилипів В.Р.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації, ст. гр. МЕВ-41*

ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ У СВІТІ

Сучасні процеси міграції в світі є однією з ключових проблем усього людства. Суттю цих процесів є прагнення мігрантів до благополуччя і безпеки, які між собою нерозривно пов'язані. Причинами міграції можуть бути локальні

або регіональні військові конфлікти, природні та техногенні катастрофи, епідемії, голод, низький рівень життя, політичні процеси і багато інших. Будучи глобальним викликом, міграція завжди несе в собі загрозу стабільному розвитку тих країн, куди прибувають мігранти. Вимушене безробіття, відсутність грошей, зайнятості і будь-якого соціального статусу штовхає мігрантів на добування грошей і матеріальних благ. Подібна схема міграції однакова на всіх континентах. Виходячи з соціальної сутності проблеми міграції, можна стверджувати, що всі відомі негативні соціальні явища постійно супроводжують міграції.

З початку ХХ століття відбулося значне посилення такого процесу як міграція. До початку ХХІ століття в світі налічувалося 36-42 млн. тільки трудових мігрантів, з членами їх сімей – 80-97 млн. чол., а за деякими оцінками – навіть 120 млн. чол.

Фінансово-економічна криза, який перейшов уже і в кризу соціальну, дає про себе знати в усіх сферах життя і діяльності європейських країн.

У період кризи страждають усі. Останні чотири десятиліття потоки міжнародної міграції йшли тільки в одному напрямку. Рік за роком мільйони людей переміщалися з бідних країн до багатих і з села в місто. Сьогодні 200 мільйонів людей є іммігрантами - тими, хто ризикнув життям і станом, щоб уникнути смерті і знайти мрію. Але тепер – і це, можливо, один з найдраматичніших ефектів глобальної економічної кризи – людська хвиля сповільнюється і навіть починає відкочуватися назад.

Оскільки навіть у найбагатших країнах перспективи працевлаштування невеликі, а заходи з протидії імміграції стають дедалі жорсткішими, потенційні емігранти з Третього світу відмовляються від планів переїзду на "північ", в промислово розвинені країни. Експерти з міграції прогнозують 30-відсоткове зниження міграції з Півдня на Північ в цьому році. Мабуть, ще більш істотно те, що хвилі іноземних робітників починають спрямовуватися додому. За словами Джозефа Чеймі (Joseph Chamie), колишнього голови фонду ООН з народонаселення, про чисте відтоку мігрантів повідомляє низка країн, серед яких Іспанія, Чехія, Об'єднані Арабські Емірати і Сполучені Штати. "Можливо, незабаром ми станемо свідками цунамі мігрантів, які повертаються на батьківщину", – говорить він.

Поворот міграційних потоків на 180 градусів – це, мабуть, самий видимий із символів закінчення епохи: вільний потік товарів, послуг, грошей і людей, який задав напрямок глобалізації і привів нас до виключного періоду глобального зростання, що почався в кінці 1970-х, підходить до кінця. Банки сидять на своїх грошах, торгівля сповільнюється, а міграція служить предметом критики. З багатьох країн відтік вже почався. За оцінкою Британського Інституту соціально-економічних досліджень (Economic Social Research Institute), у першому кварталі цього року Ірландію, яка переживає депресію, можуть залишити 30 000 робітників, головним чином, іноземців. Додому повертаються і сотні тисяч безробітних гастарбайтерів з колишніх радянських республік і країн східного блоку, практично нічого не заробивши на чужині. А Малайзія, де прибуття і вигнання орд іноземних робітників давно стало звичною справою, була змушена відправити на батьківщину близько 200 000 громадян Індонезії після масового закриття заводів в 2008 р.

У міру поглиблення глобальної кризи ця тенденція, ймовірно, прискориться. За прогнозами Всесвітньої організації праці, в цьому році рецесія знищить 52 млн. робочих місць по всьому світу на тлі зниження попиту в енергетичному секторі, легкої промисловості, будівництві, секторі послуг охорони здоров'я та готельному бізнесі – все це магніти для міграції, як іноземної, так і внутрішньої. Результат: у найближчі місяці може бути звільнено до половини з 13 мільйонів іноземних робітників, які працюють на нафтових родовищах і в секторі послуг держав Перської затоки. Їм доведеться вирушати додому. У Японії, де з перебоями працюють навіть такі гіганти, як Toyota, за останні чотири місяця 10 з 317 тисяч тимчасових робітників з Бразилії втратили роботу. Оскільки надання житла звичайно обумовлено трудовими договорами, багато хто з них тепер їдуть.

Між тим, близько 20 мільйонів селян, кинулися до міст у роки промислового буму в континентальному Китаї, після зупинки конвеєрів у Шандуне, Донгуане і Шанхаї повертаються в свої села. Аналогічний феномен має місце і в Індії, де закриваються заводи у великих містах. Гірше того, поліпшень на горизонті не видно. "Це найважча економічна криза з часу Великої депресії, а положення мігрантів, ймовірно, стане набагато гірше", – говорить Деметріос Пападемітру (Demetrios Papademetriou) глава американського Інституту міграційної політики.

За словами експертів з демографії, якщо дані тенденції триватимуть, то це може наблизити закінчення однієї з найдраматичніших розділів в історії глобальної міграції. Під час росту глобальної економіки впродовж останніх чотирьох десятиліть найбільш працьовиті з громадян бідних країн почали звільнятися з «пастки бідності», як її називають учені, і мріяти про життя в чужих краях. У той же самий час у країнах, що розвиваються відбувся демографічний бум і «мільйони немовлят стали мільйонами молодих людей», говорить гарвардський економіст Джеффри Вільямсон (Jeffrey Williamson), тобто, саме тими, хто в найбільшій мірі схильний піддаватися на спокуси міграції. Підганяли технологічними досягненнями, завдяки яким стало простіше знайти роботу в далекій країні й відправити гроші додому, десятки мільйонів людей відправилися за кордон по морю, через гори і пустелі, збільшивши, починаючи з 1975 р., загальну чисельність мігрантів майже в два рази. За словами Пападемітріу, це була "одна з найяскравіших епох людської міграції в мирний час".

Промислово розвинені країни, як правило, зустрічали їх з розпростертими обіймами, і до кінця 1990-х частка мігрантів у населенні земної кулі досягла рекордної позначки у 3 відсотки і залишалася на ній все попереднє десятиліття. Але тепер, незважаючи на зростання кількості населення планети (хоча менш швидкими темпами, ніж у минулому), відсоток мігрантів скорочується.

Зростання урбанізації та кількості жінок на ринку праці сприяли зниженню народжуваності в країнах Третього світу, послабивши демографічний тиск, змушує мільйони людей залишати свою країну. Поліпшення умов на ринках, що розвиваються переконало багатьох людей залишитися вдома. Сьогодні поглиблення рецесії в найбагатших країнах стало вирішальним фактором для багатьох людей, які вирішили перечекати її на батьківщині. Наприклад, в 2000-2006 рр. кордон зі Сполученими Штатами

щомісячно переходив 1 мільйон мексиканців. Але в умовах скорочення американського ринку праці та очікуваного цього року в Мексиці зростання в 1 відсоток експерти пророкують, що в 2009 р. на північ попрямує на 39 відсотків менше мексиканців. Точно так само, мало хто в Індії захоче зайняти місце співвітчизників, що повернулися безробітними з країн Перської затоки, уражених кризою.

У країнах Західної Європи відбувається зараз згортання виробництва всюди – на підприємствах, в обслузі, в результаті чого практично з кожним днем збільшується кількість безробітних. Всього цього року в Європейському союзі втратять роботу понад 5 млн. осіб, а безробіття вже перевищила 8 відсотків працездатного населення всіх країн, включаючи Швейцарію. Відповідно безробіття вдарила і по громадянам, які прибули до Західної Європи зі східноєвропейських країн. Цим переселенцям не залишається нічого іншого як повертатися назад, що вони в масовому порядку і роблять.

Однак повернення мігрантів в свою країну не вирішує проблем цієї категорії трудівників. Справа в тому, що криза створює у країнах Східної Європи ті ж самі проблеми, що й у Західній Європі, але з додавання ще більших труднощів і ускладнень. У цих країнах більшість банків виявилось на фінансовій міліні, в результаті чого виробництво згортається, і безробіття теж зростає.

Вся надія східноєвропейських країн на старших партнерів по Євросоюзу, які, однак, не в змозі надати їм допомогу у тому обсязі, в якому її просять.

Література

1. Архипов Ю.А. Міграційна ситуація та її вплив на ситуацію в країні і регіоні // Міграція і внутрішня безпека. Аспекти взаємодії. Збірник матеріалів ІХ Міжнародного семінару з актуальних проблем міграції (23-24 червня 2003 р., Москва). – М., 2003. – С. 39.
2. Збарский І.А. Попередні підсумки Всеросійського перепису населення // Міграція і внутрішня безпека / Збірник матеріалів ІХ Міжнародного семінару з актуальних проблем міграції. 23-24 червня 2003 р. – М., 2003. – С. 56.
3. Зорін А. Міграція: невелике переселення народів // Політика і суспільство. – 2009. – № 2.
4. Іноземцев В.Л. Імміграція / В.Л. Іноземцев // Соціологічні дослідження. – 2003. – № 4. – С. 72.
5. Малахов В. Расизм та мігранти / В. Малахов // Недоторканний запас. – 2002. – № 5 (25).
6. Міграційна політика західних країн. Альтернативи для Росії. – М., 2003. – 163 с.

Сірий П.О.

*Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль
Кафедра економічної кібернетики та інформатики, ст. гр. ЕКм-51*

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УЧИТЕЛІВ

Політика Української держави у сфері освіти на початку ХХІ століття відкрила перед людиною нові соціальні перспективи реалізації інтелектуальних здібностей і соціокультурних потреб: вітчизняна освіта розвивається швидко і

безперервно. У сучасних умовах кризи змістовно-структурні та функціональні характеристики безперервності гуманізуючої освіти дають підстави для висновку про те, що в українському суспільстві формується якісно нова суспільна свідомість, що орієнтується на активне перетворення життя українців в конкретних історичних умовах постіндустріальної фази цивілізації. Особливістю цих умов, як показує світова практика (В.І. Каширін, А.М. Осипов, І.М. Панарін, Н.Г.Скворцов, В.А. Шаповалов та ін.), є актуалізація проблем міжкультурних комунікацій. Практичним результатом зміцнення міжкультурних зв'язків системи світової спільноти визнається розширення мережі Інтернет і процеси великомасштабного поширення англійської мови. В таких умовах кожна країна або об'єднані структури декількох держав (ЄС, СНД) вишукують шляхи свого унікального історично виправданого розвитку. Так, в кінці ХХ століття на європейському та євразійському просторі актуалізувались проблеми оновлення мовних контактів, розвитку функцій мов з урахуванням їх статусу: міжнародний, державний, засіб міжнаціонального спілкування, рідний, іноземний.

На курсах підвищення кваліфікації необхідно передбачити навчання вчителів педагогічного діалогу, специфіка якого повинна враховуватися вчителями всіх навчальних предметів. З урахуванням методологічної значущості діалогу культур розкривається універсальний зміст цього феномена для розвитку педагогічної компетентності вчителів. При цьому, сучасний вчитель повинен втілювати в практику навчання і виховання методологічні принципи концепції діалогу культур:

- сприяння формуванню та розвитку у школярів інтересу і поваги до культур народів планети, прагнення до розуміння найбільш важливих, специфічних та загальних характеристик цих культур, розуміння їх подібностей та відмінностей;

- виховання прагнення до миру, злагоди, розуміння проявляти терпеливість і доброзичливість до всіх людей, поваги до культури, мови, звичаїв, традицій та ін.

Важливим завданням розвитку установ додаткової професійної освіти має стати особливий підхід до формування педагогічного процесу підвищення кваліфікації – керуючий і діагностичний. Вихідні позиції вирішення цього завдання сформульовано в працях Н.В. Кузьміної, присвячених аналізу порівневого розвитку якості професійної діяльності педагога:

- репродуктивний рівень – педагог вміє відтворити свої знання перед учнями;

- адаптивний рівень – педагог уміє пристосувати своє повідомлення до особливостей аудиторії;

- локально-моделюючий рівень – педагог володіє стратегіями формування системи знань в учнів;

- системно-моделюючий рівень – педагог володіє стратегією формування знань з предмета в цілому;

- структурно-моделюючий рівень – педагог володіє стратегією перетворення свого предмета в засіб розвитку творчої особистості учня;

Література

1. Гамезо М.В. Возрастная и педагогическая психология / М.В. Гамезо, Л.М. Орлова. – М., 2010. – 234 с.
2. Журавлев В.И. Взаемозв'язок педагогічної науки і практики / В.И. Журавлев. – М.: Педагогика, 2012. – 176 с.
3. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе / М.В. Кларин. – М.: Знание, 2013. – 76 с.

Ткачів С.М., аспірант

Інститут агроекології і природокористування, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

В період економічного спаду в Україні набуває пріоритетного значення проблема розвитку лісового господарства. Різке зниження обсягів виробництва продукції, недостатність економічних механізмів стимулювання запровадження технологій ощадливого використання лісів, охорони, захисту та відновлення їх; різке збільшення антропогенного навантаження; недосконалість податкової бази, що не враховує довгострокового періоду лісовирощування потребує застосування дієвих механізмів для продуктивного функціонування лісогосподарських підприємств. Одним з аспектів цього питання є вплив державного регулювання на процеси господарської діяльності підприємств лісової галузі.

Актуальність і своєчасність цього питання зростає ще й в силу відсутності чіткого законодавчо-нормативного забезпечення у цій сфері. Теоретичні засади з питань регулювання сфери лісового господарства досліджували вчені: Вакулик П.Г., Дебринюк Ю.М., Коваль О.О., Мішеніна Г.А., Мельник О.С., Мазуренок О.Р., Осмола М.Х., Самоплавський В.І., Шмідт В.Є., Ярова І.Е. та ін. Проте питання щодо особливостей теоретичного обґрунтування розвитку лісового господарства залишається одним із недостатньо досліджених з точки зору вітчизняних науковців [3].

Визначальна роль у забезпеченні суспільного розвитку належить державі, яка здійснює управлінський вплив через систему державного управління. Досягнення цілей державного управління у сфері економіки ґрунтується на конституційних засадах щодо побудови соціально орієнтованої ринкової економіки і здійснюється через реалізацію певної сукупності функцій. Важливою функцією державного управління є регулювання. Регулювання виступає як функція державного управління в конкретних сферах економіки, охоплюючи окремі аспекти економічних відносин [1]. До однієї з яких належить лісогосподарський комплекс.

Основним завданням державного регулювання та управління у сфері лісових відносин є забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів [4].

Для ефективного виконання завдань Україна на даному етапі потребує активного втручання держави в ринкові механізми лісової галузі, з метою ліквідування нестабільності, та встановлення рівноваги засобами переважно фіскальної політики.

Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин здійснюється шляхом: формування та визначення основних напрямів державної політики у сфері лісових відносин; визначення законом повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; установа відповідно до закону порядку і правил у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів; здійснення державного контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів.

Система органів державного регулювання лісовим господарством – це їх структура з чітким визначенням компетенції органів управління усіх рівнів, яка характеризується внутрішньою узгодженістю і цільовою спрямованістю на управління лісовими ресурсами.

Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин здійснюють такі органи державної влади: ВР України; КМ України; Держлісагентство України; Мінприроди України; обласні, Київська та міські державні адміністрації; районні державні адміністрації та сільські, селищні, міські ради та інші [2].

В основу побудови організаційної структури державного регулювання і вдосконалення лісової політики покладено такі основні принципи: удосконалення механізму управління державним сектором лісового господарства; сприяння розвитку лісгосподарського виробництва; вдосконалення ціноутворення на лісгосподарську продукцію та сировину; здійснення державного регулювання переважно економічними методами.

Державне регулювання лісового господарства можна визначити як втручання держави в здійснення лісгосподарської діяльності з використанням сукупності різноманітних важелів, інструментів, які надають можливість забезпечити нормальні умови функціонування ринкового механізму та домагатись розв'язання економічних і екологічних проблем.

Першочерговими завданнями державної політики в підтримці лісового господарства мають бути: надання податкових пільг та кредитів на пільгових умовах, здійснення державних замовлень на вітчизняну продукцію, цільове фінансування у виробництво із застосуванням новітніх технологій.

Посилення регулюючих функцій держави дозволить забезпечити більш впорядкований системний характер трансформаційних перетворень лісового господарства. Крім того, створення економічного середовища, яке спонукає суб'єктів ринку діяти в необхідному для суспільства напрямі та розв'язувати завдання соціально-економічного розвитку галузі та країни в цілому.

Необхідно спрямовувати державну політику на оптимальне і збалансоване поєднання державного регулювання і ринкового саморегулювання, шляхом застосування удосконалених елементів: правове, фінансово-бюджетне та еколого-економічне регулювання.

Література

1. Національна економіка: навч. посіб. / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович; за ред. А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2011. – 463 с.
2. Екологічне право України. Особлива частина [екст]: навч. посіб. / О.М. Шуміло (кер. авт. кол.), В.А. Зуєв, І.В. Бригадир та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 432 с.
3. Мазуренок О.Р. Економічне значення лісів України та стратегія їх ефективного розвитку [Електронний ресурс] / О.Р. Мазуренок // НВХДУ. – 2014. – № 5 (1). – С. 209-212.
4. Лісовий кодекс України від 27.07.2013 № 3852-ХІІ.

Філінов П.О.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

Студент групи УПма-51

RESEARCH OF MARKETING POLICY OF BREWERY

A domestic brewing production develops mainly due to large and middle enterprises. The feature of user market of beer is that he, above all things, shows by itself the market of producers. They create own sale networks, determine tactic and strategy of fight for the consumer.

The brewery "Browar" that located in Mykulyntsi, Terebovlya district, Ternopil area, it unique brewery in Ukraine, which cooks the non-pasteurized beer from own raw material [1]. Priorities of JSC "Brovar" is increase in production capacities of enterprise, modernization of equipment, access to the new markets, creations of allukrainian brand.

At this stage, JSC "Brovar" is actively developing in the brewing industry, increasing sales by entering new markets with existing range of products, while focusing on new geographic regions. Products of factory are one of the most expensive in Ukraine. On the brewery made the not pasteurized beer from Ukraine (does not belong to the transnational beer holding and made according to original recipes) with the use of traditional technologies of brewing. In addition excellent performance of the products assortment is a production of honey beer (there are not analogues in Ukraine), wheat beer of lower fermentation (there are not analogues in the world), and also presence of gift variant of packing.

On the basis of the existing state (the use of innovative approaches and wide spectrum of excellent descriptions of commodity assortment of grounded is on high quality and advanced technologies in a wide spectrum of market segments) of marketing activity it is possible to assert that strategy of diversification is an optimum variant of perfection of the marketing planning for JSC "Brovar". The observance of this strategy, supported the stable financial condition of enterprise and distinctive commodity properties (natural product, a unique range of flavours, etc.), will be conducive to allocate beer produced by the brewery "Brovar", among the analogical commodities of competitors and to obtain significant market power.

Strategy of differentiation will require from JSC "Browar" significant investments in operational marketing for the purpose of maximizing market alerts about specific product features. Therefore, the main strategic goal of the brewery - ahead of the competitions, individually to take the market place, where competition is still quite small.

For realization of strategy it is necessary to provide fulfilling the marketing plan the basic elements of which are:

- clear determination of target markets;
- working and interrelationship of all elements of marketing complex;
- comparability of long-, medium-, and short-term sections of the plan;
- formulation of strategic, supportive and intermediate targets in the company's activity;

– definition of the corporate long-term competitive advantages, focus on ensuring business stability firm [2].

The progress of the marketing plan during the year is subject to regular monitoring with the possible adjustment of the document until the transition to alternative management strategy firm in the market conditions that adversely develops.

There are several views on the sections of the marketing plan. According to Kotler plan should include the following sections: summary benchmarks, a statement of the current marketing situation, the list of dangers and opportunities, a list of tasks and issues, marketing strategy, action programs, budgets and procedures for monitoring implementation.

Conclusion

On the basis of analysis foregoing, it is possible to draw conclusion, that for JSC „Brovar” most effective for the use is model of differentiation of product of Porter, which provides for:

– Decline of possibility of replacement of commodity in relation to direct competitors, the increased commitment to the brand, the decrease in price sensitivity and thereby increase profitability.

– Conquer a favour among clients, to weaken their pressure on a firm and to complicate arrival to the market of new competitors.

– Increase resistance to a possible increase in costs as a result of strong actions by suppliers increased profitability.

References

1. ВАТ «Бровар» [Electronic resources]. – Mode of access: <http://www.brovar.org>.
2. Павленко А.Ф. Маркетинг: Навч.-метод. посібник / А.Ф. Павленко, А.В. Войчак. – 2005.

Секція 3. Технічні науки

УДК 621.307.13

¹Божко К.М., ²Гуренок Г.С.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ
Кафедра наукових, аналітичних та екологічних приладів і систем, ¹ст. викладач, ²студентка

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ЛІНІЙНОГО РОЗГОРНЕННЯ СТРУМУ СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ

При імпульсному вимірюванні вольт-амперної характеристики (ВАХ) фотоелектричної сонячної батареї (ФЕСБ) використано лінійне розгорнення струму [1]. Для моделювання процесу запропоновано схему (рис. 1). Проект створено у симуляторі Multisim Electronics Workbench.

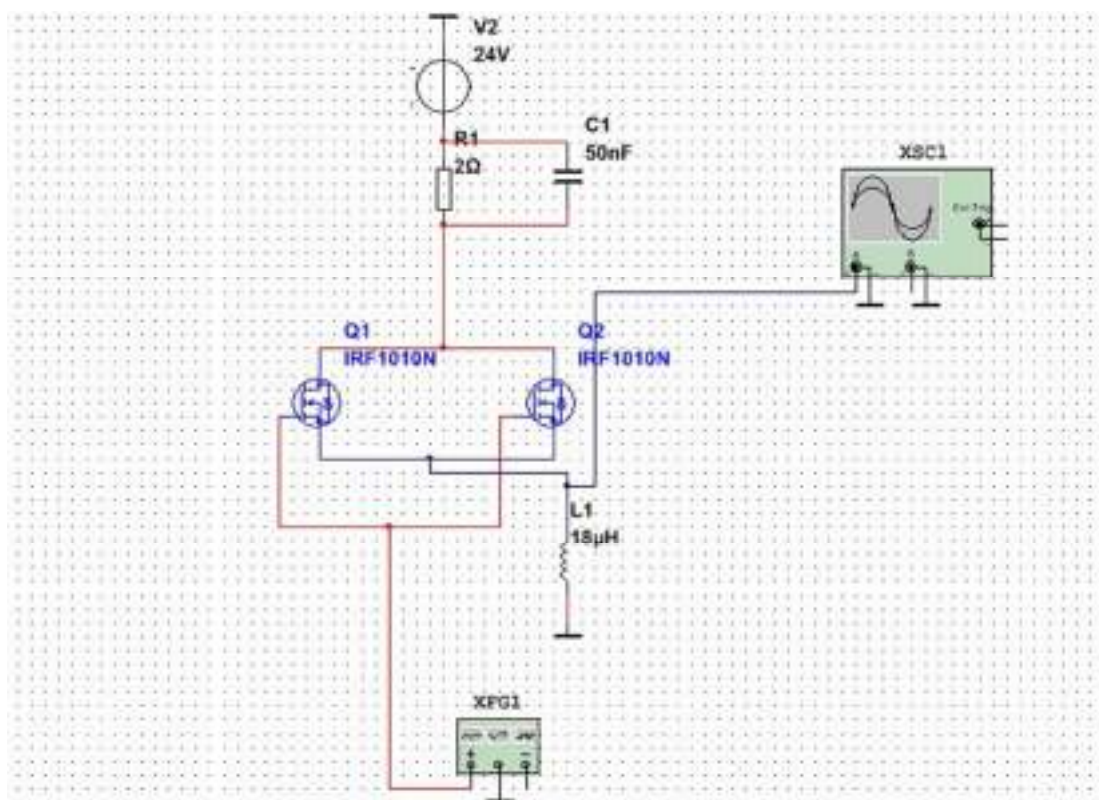

Рис. 1. Схема пристрою для вимірювання ВАХ ФЕСБ

Особливістю схеми (рис. 2) є паралельне включення двох транзисторних ключів MOSFET. Таке включення дозволяє вимірювати ВАХ не тільки окремої ФЕСБ, але і цілого її масиву. Взагалі кількість паралельно підключених транзисторів обмежують 10. Обмеження викликане вимогою надійності, адже відмова одного із транзисторів виводить з ладу весь пристрій.

В схемі (рис. 1) ФЕСБ представлено у вигляді джерела напруги, послідовного опору величиною 2 Ом і паралельної до нього ємності 50 нФ.

Осцилограму сигналу на котушці індуктивності наведено на рис. 2.

Характерним є збудження затухаючих коливань, декремент δ яких дорівнює:

$$\delta = R/2L \quad (1)$$

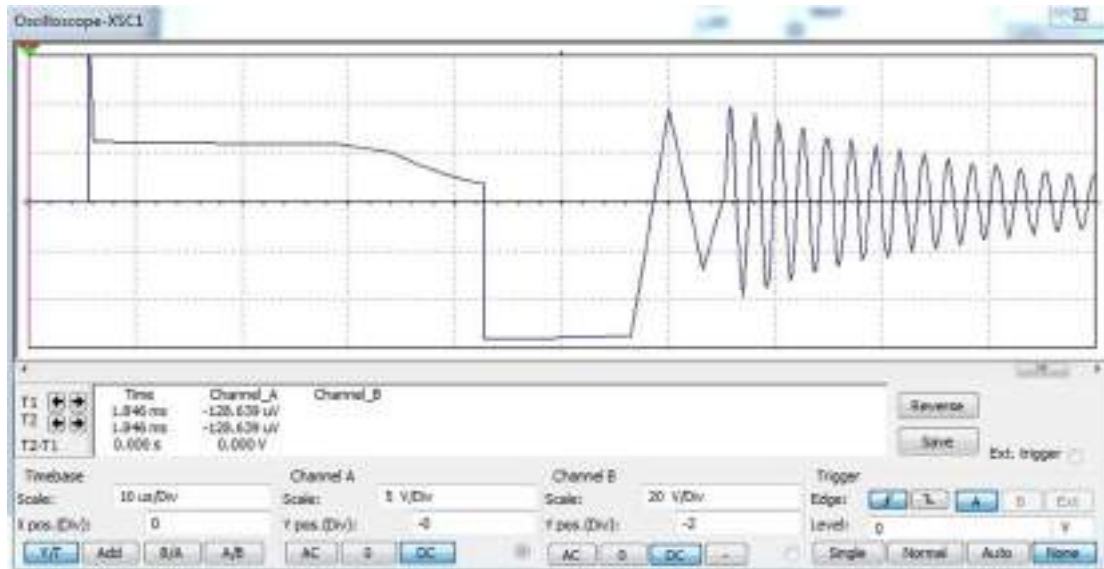

Рис. 2. Сигнал на котушці індуктивності

Також отримано сигнали в інших характерних точках схеми.

Висновок: моделювання роботи пристрою лінійного розгорнення в EWB Multisim дозволяє перевірити схемні рішення та вдосконалити засіб імпульсного вимірювання ВАХ ФЕСБ і масивів ФЕСБ із сумарною потужністю до 2 кВт.

Література

1. Божко К.М. Імпульсне вимірювання вольт-амперної характеристики сонячної батареї / Всеукраїнська наукова Інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (випуск 4). 25-26 квітня 2014 р. – Тернопіль: Тайп, 2014. – С. 101-102.

УДК 621.307.13

¹Божко К.М., ²Женілова А.Д.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ
Кафедра наукових, аналітичних та екологічних приладів і систем, ¹ст. викладач, ²студентка

ГРАФІЧНИЙ РОЗРАХУНОК ТЕПЛОВОЇ ПОТУЖНОСТІ ДЕФЕКТУ ТИПУ “HOT SPOT” СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ

При протіканні зворотного темного струму фотоелектричної сонячної батареї (ФЕСБ) в місці розташування дефекту утворюється область локального перегріву (“Hot Spot”).

Для розрахунку всі піксели області перегріву згруповані за абсолютною температурою (табл. 1).

Баланс теплообміну дефекту складають три механізми: теплопровідність, конвекція та радіаційне випромінювання. Перша компонента враховується автоматично, оскільки ми збільшуємо зону дефекту (теплова пляма «розповзається» в горизонтальній площині). Конвекційна компонента додаткового теплового потоку, що генерується дефектом, при конвекційному теплообміні дорівнює:

$$q_c = h_c S (T_d - T_1), \quad (1)$$

де T_d – температура в зоні дефекту;
 T_1 – середня температура нагрітої частини ФЕСБ;
 S – площа зони дефекту;
 h_c – коефіцієнт конвекційної тепловіддачі від скла до повітря; $h_c=5$ Вт/м²К.

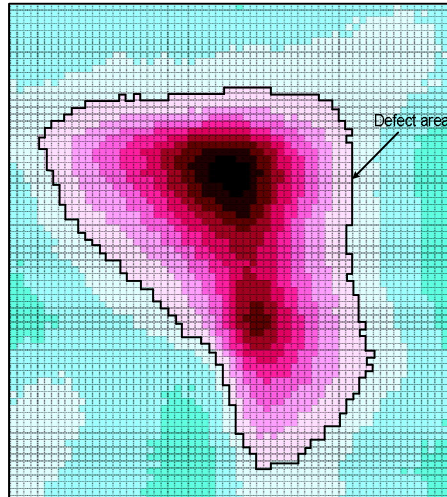

Рис. 1. Термограма дефекту ФЕСБ: градація відтінків має крок 3°C; окреслена область на границі має температуру 54°C; розміри пікселя 2x2 мм

Таблиця 1

Розподіл пікселів по температурним областям зони дефекту

i	1, білий	2	3	4	5	6	7	8	9, чорний
T_i, K	328,5	331,5	334,5	337,5	340,5	343,5	346,5	349,5	352,5
N_i	504	326	224	169	150	122	73	43	27

Радіаційна компонента дорівнює:

$$q_r = \sigma S \varepsilon (T_d^4 - T_1^4), \quad (2)$$

де $\sigma = 5,67 \cdot 10^{-8}$ Вт/м²К⁴ – стала Стефана-Больцмана;
 ε – коефіцієнт чорноти скла; $\varepsilon = 0,937$.

Загальну потужність дефекту виразимо як суму елементарних дефектів, що мають розмір одного пікселя:

$$P_d = \sum_i (q_c^i + q_r^i) N_i, \quad (3)$$

Площа пікселя $S = 4 \cdot 10^{-6}$ м². В табл. 2 зведені результати розрахунків теплових потоків пікселей з різною температурою у відповідності з формулами (1), (2).

Таблиця 2

Теплові потоки для пікселей з різною температурою

T_i, K	328,5	331,5	334,5	337,5	340,5	343,5	346,5	349,5	352,5
$q_c^1, мВт$	0,17	0,23	0,29	0,35	0,41	0,47	0,53	0,59	0,65
$q_r^1, мВт$	0,246	0,338	0,432	0,529	0,628	0,73	0,835	0,942	1,053
$q_c^1 + q_r^1, мВт$	0,416	0,558	0,722	0,879	1,038	1,2	1,365	1,632	1,703

За даними табл. 2 відповідно до формули (3) теплова потужність дефекту $P_d = 0,416504 + 0,558326 + 0,722224 + 0,879169 + 1,038150 + 1,2122 + 1,36573 + 1,63243 + 1,70327 = 209,7 + 181,9 + 161,7 + 148,5 + 155,7 + 146,4 + 99,6 + 70,2 + 46 = 1220$ мВт. Після подвоєння величини теплового потоку з метою врахування тильної площини ФЕСБ маємо:

$$P_d^{\text{full}} = 2P_d = 2,44 \text{ Вт.}$$

УДК 543.27

Корнієнко Д.Г.

Національний технічний університет України "КПІ", м. Київ
Кафедра наукових аналітичних та екологічних приладів і систем, аспірант

МОНІТОРИНГ ВИКИДІВ ДАХОВИХ КОТЕЛЕНЬ

Проблема енергоефективності залишається для України однією із найбільш актуальних проблем. Дане питання підлягає негайному та системному вирішенню та повинно ґрунтуватися виключно на економічній основі при умові, що розв'язання енергетичних задач не повинно зашкодити довкіллю та здоров'ю людей.

На даний час функціонують три види систем теплопостачання: централізована (ЦТ); децентралізована (ДЦТ); індивідуальна (будинкова). При централізованому відбувається подача теплоносія великим групам споживачів від однієї теплогенеруючої установку (ТЕЦ, ТЕС, котельні). Так як втрати в теплотрасах досягають більше 30% від виробленої кількості тепла, то з економічної точки зору вигідніше використовувати індивідуальні котельні. Дослідження екологічного впливу індивідуальних котелень на довкілля тільки почало розвиватись [1].

Газоподібне паливо є найбільш чистим органічним паливом. При його повному згоранні серед токсичних речовин утворюються лише оксиди азоту (NOx). При неповному згоранні у викидах присутні оксиди вуглецю (CO). В разі спалювання твердого палива перелік шкідливих речовин, та їх питома кількість, значно більші. На сьогоднішній день нормування технологічних викидів індивідуальних котелень відсутні [2].

Оцінювання впливу на стан забруднення проводилося за результатами розрахунку розсіювання викидів ЗР від котельні по методиці «ОНД-86». Дана методика враховує данні про параметри джерел викиду і данні про характеристики розсіювання забруднюючих речовин в повітряному басейні місцевості. Відповідно методиці визначається максимальне значення приземної концентрації забруднюючого речовини C_m (мг/м³) при викиді газоповітряної суміші з одиночного точкового джерела із круглим устям досягається при несприятливих метеорологічних умовах на відстані X_m .

Оцінка забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами, розрахунок забруднення атмосферного повітря виконується на розрахунковому прямокутнику з заданим шагом розрахункової сітки на основі якої будується карта розсіювання ЗР. В якості основних критеріїв якості атмосферного повітря приймаються гранично допустимі концентрації (ГДК) шкідливих речовин в атмосферному повітрі, затверджені Міністерством охорони здоров'я.

Із аналізу карт забруднення атмосферного повітря викидами дахової котельні, випливає, що використання лише розрахункового методу не дозволяє дати повну і точну оцінку рівня забруднення, внаслідок обмеженої кількості параметрів які при цьому враховуються, і інших методичних помилок існуючих методик, які суттєво спотворюють екологічну оцінку роботи котельні.

Ефективно оцінити екологічний стан прилеглої до котельні території можливо тільки за умов об'єктивного контролю інструментальними засобами.

Для повної оцінки впливу дахової котельні необхідно виконувати комплекс робіт який включатиме проведення інструментального вимірювання фактичних концентрацій в атмосферному повітрі біля котельні, за допомогою сучасних газоаналітичних приладів, які реалізують відповідні методи газового аналізу.

Ключові слова: викиди, дахова котельня, методика розрахунку, розсіювання, джерело, забруднення.

Література

1. Плачков І.В. Підвищення ефективності систем централізованого теплопостачання з комбінованим виробництвом тепла та електроенергії / І.В. Плачков, М.М. Кулик, В.О. Гінайло, Ю.І. Трофименко // *Енергетика и электрификация*. – 1999. – № 4. – С. 1-8.
2. Приміський В.П. Особливості застосування і контролю відповідності технологічних нормативів викидів в промисловості / В.П. Приміський, Д.Г. Корнієнко, В.М. Івасенко // *Східно-Європейський журнал передових технологій*. – 2014. – № 3/1 (69). – С. 8-15.

Медяний Л.П.

*Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", м. Київ
Кафедра наукових, аналітичних та екологічних приладів і систем, старший викладач*

СОРБЦІЯ ВОЛОГИ ТЕКСТИЛЬНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

Визначення вологості текстильних матеріалів має важливе значення для галузей промисловості, що виробляють текстильні матеріали і використовують їх як сировину для виробництва.

Сорбційні процеси у залежності від стану тканини і оточуючих умов характеризуються як поглинання так і віддавання вологи. Здійснено експериментальне визначення спектрограм відбитого випромінювання тканин при рівноважній вологості відповідній відносній вологості повітря (рис. 1).

Вимірювання проводилось на спектрофотометрі Hitachi за допомогою спеціальної приставки з фотометричною кулею. Аналіз спектрограм дозволяє зробити висновок, що випромінювання з довжиною хвилі 1,92 мкм поглинається приблизно на 15% при збільшенні вологості тканини на 20%. Отримані результати дозволяють проектувати прецизійні вимірювачі вологості тканин. Вимірювання здійснюють на двох довжинах хвиль. Один потік випромінювання повинен мати «аналітичну» довжину хвилі 1,92 мкм відповідній максимуму поглинання води, другий потік випромінювання – "опорну" довжину хвилі нечутливу до води але близьку до аналітичної, наприклад 1,7 мкм (див. рис. 1).

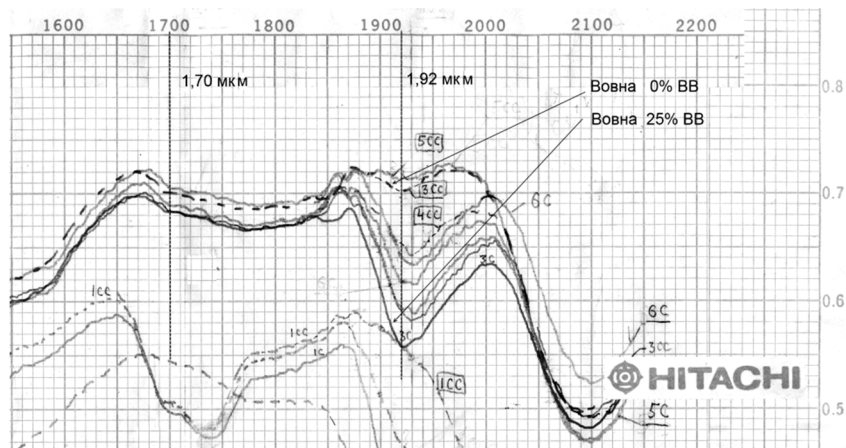

Рис. 1. Спектрограми відбиття випромінювання тканин в залежності від їх вологості

Медяний Л.П.

*Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", м. Київ
Кафедра наукових, аналітичних та екологічних приладів і систем, старший викладач*

ФОТОІОНІЗАЦІЙНІ СЕНСОРИ МОНІТОРИНГУ ЛЕТКИХ ОРГАНІЧНИХ СПОЛУК

Сучасне розуміння токсичності летучих органічних сполук (ЛОС) привело до застосування зменшених норм ГДК і підвищило вимоги до швидкості й простоти вимірів аналізаторами ГДК ЛОС. Більшість парів ЛОС вогненебезпечна при низьких концентраціях. Однак для багатьох ЛОС, отруйна межа перевищується задовго до того, як досягається гранична концентрація, що викликає заpalення або вибух.

Прилади з фотоіонізаційними сенсорами (ФІС) дозволяють швидко здійснити аналіз на місці узяття проби. Вони особливо цінні при екологічному моніторингу забруднень навколишнього середовища. Структура ФІС показана на рис. 1, а.

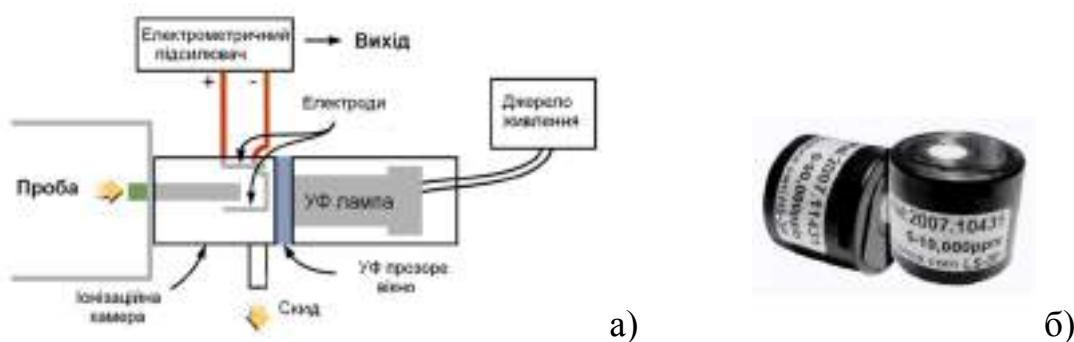

Рис. 1. ФІС: а) структура; б) зображення

Іонізаційна лампа випускає фотони в ультрафіолетовій області спектра. Проба повітря надходить в іонізаційну камеру, де піддається УФ опроміненню. Частина атомів і молекул проби, у яких потенціал іонізації (ПІ) нижче, чим енергія фотонів, іонізуються й формують струм між електродами. Вихідний сигнал ФІС (струм або напруга) пропорційний кількості фотоіонізованих іонів.

Типові УФ лампи ФІС випускають фотони з енергією від 8,4 до 11,7 еВ. Звичайні компоненти повітря, такі як азот, кисень, гелій, двоокис вуглецю й водяна пара мають ІІ вище 11,7 еВ, не іонізуються й не виявляються ФІС.

ФІС калібруються по ізобутілену $(\text{CH}_3)_2\text{C} = \text{CH}_2$. Чутливість для інших газів отримують, множачи результат на поправочний коефіцієнт:

$$K = C \times K_{\text{ізобутілен}}$$

Сучасні ФІС – дешеві й компактні сенсори, реагують на багато ЛОС, мають лінійну характеристику, великий динамічний діапазон, поріг чутливості ≤ 1 ppb, час установлення $t_{0,9} \leq 2$ с. Вони корисні при екологічному моніторингу забруднень. Рекомендовані EPA Method 21 (Environmental Protection Agency – Управління по охороні навколишнього середовища) для контролю викидів в атмосферу).

Зміст

Секція 1. Інформаційні системи і технології	3
Бойченко В.І. Планування реагування на ризики в IT-проектах.....	3
Броварник В.В. Проект сайту депозитарію культур мікроорганізмів.....	4
Гуральний О.І. Становлення світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій.....	9
Загоруйко Б.Я. Вибір інформаційної системи управління підприємством.....	13
Качур Ю.А. Математична модель оптимізації тендерних товарів.....	14
Кашпур Є.В. Автоматична побудова бази правил при розпізнаванні літер засобами нечіткої логіки.....	17
Мачуга Р.І. Використання IT в управлінні підприємством.....	19
Павлович Д.І. Консультаційний ринок послуг в Україні.....	20
Скумін Т.Ф. Формування ефективної команди IT-проекту.....	21
Сторчоус М.Д. Сучасні інформаційні технології у використанні земель населених пунктів: проблеми та перспективи застосування.....	23
Холод О.Г., Козирєва І.М., Аліфонов О.Ю. Схема формування інноваційного потенціалу як складової частини управління інноваційним потенціалом.....	26
Холод О.Г., Козирєва І.М., Висоцький С.В. Алгоритм формування множини альтернатив з використанням нечітких когнітивних карт.....	27
Холод О.Г., Котович О.Р. Нечітка когнітивна карта розробки моделі оцінки та формування інноваційного потенціалу машинобудівного підприємства.....	28
Холод О.Г., Стюпіна В.О. Оцінка залежності інноваційного потенціалу підприємства від його складових.....	29
Холод О.Г., Хвостов О.О. Модель оцінки інноваційного потенціалу машинобудівного підприємства як складової частини його формування.....	31
Цяпа Н.Г. Суть та переваги використання cloud-технологій в економіці.....	32
Emmanuel O.J. Uncovering the mishaps & dangers of road safety.....	33
Eyo Oyonomo. Introduction to peer to peer network.....	35
Ikpehai Precious Ohimai. Article on the research institute for intelligent computer systems.....	37
Jensen Brian Cummings. Introduction to agile methodology.....	38
Paulsen Muzari. Importance of security system for small industries.....	40
Simon Peter Adjei Addo. Introduction to scrum methodology.....	42
Секція 2. Економічні науки	44
Бурбило У.В. Динаміка та основні напрямки міжнародної трудової міграції в Україні.....	44
Вайда О.С. ТНК в міжнародному русі капіталу.....	46
Данилюк І.В. Світовий ринок продукції автомобілебудування.....	49
Ємельянов Т.Я. Теоретичні основи міграційної політики ЄС.....	50
Кушнірецька О.В. Розвиток інституту зайнятості в контексті формування мережевої організації бізнесу.....	52
Міцкевич І.Я. Напрямки стратегічної політики України щодо підвищення ефективності зовнішньої торгівлі товарами.....	53
Пилипів В.Р. Проблеми міграції робочої сили у світі.....	55
Сірий П.О. Соціокультурний аспект підвищення кваліфікації учителів.....	58
Ткачів С.М. Теоретичне обґрунтування державного регулювання лісового господарства.....	60
Філіпов П.О. Research of marketing policy of brewery.....	62
Секція 3. Технічні науки	64
Божко К.М., Гуренко Г.С. Моделювання процесу лінійного розгорнення струму сонячної батареї.....	64
Божко К.М., Женілова А.Д. Графічний розрахунок теплової потужності дефекту типу "hot spot" сонячної батареї.....	65
Корнієнко Д.Г. Моніторинг викидів дахових котелень.....	67
Медяний Л.П. Сорбція вологи текстильними матеріалами.....	68
Медяний Л.П. Фотоіонізаційні сенсори моніторингу летких органічних сполук.....	69

